

Húsin við Gjógvará (Frits Johannesen)

við sunnudagsmötini. Húsið var annars reist í 1896.

Ryving Jensen og Victor Danielsen gjørdust vinmenn. At talan hevur verið um eitt sterkt vinarband er einki at ívast í, tí hóast Victor seinni tók seg burtur úr heimamissionini og fólkakirkjuni, so siggja vit, at hann alt lívið ígjøgnum bæði í skrift og í talu, við takksemi og ærufrykt umtalar tann týðning, ið vinarbandið við Ryving hevði fyrri seg. Heimamissionsrørslan hevur sínar røtur í tí sonevndu pietismuni. Frá Týsklandi hevði pietisman ávirkað danskt trúarlív og í danskari kirkjusøgu fóru til tíðir stórar pietistiskar vekingar fram. Í Noreg vann rørslan eisini í sínari tíð fram við norska prestinum Hans Nielsen Hauge. Kristindómsuppfatan føyroyinga var luthersk ortodoks heldur enn pietistisk tá heima-missionin festi røtur her á landi. Tann ortodoksa uppfatanin byggir á, at Gud er við í Gudstænastuni og prædikuni uttan mun til hvat ið hin einstaki kennir. Ortodoksa læran leggur sostatt minni dent á tað subjektiva í trúarlívinum. Pietisman harafturímóti legði áherðslu á, at kristnibóðanin er eitt kall til umvending, sum vekir syndaneyð og eitt nýtt lív veltir fram. Røturnar til pietismuna í donskum trúarlívi ganga langt aftur í tíðina. Í 18. øld vann hon nóg fram við sálmunum hjá Brorson og skriftunum hjá Pontoppidan.

Um tað mundið ið Victor Danielsen kom undir ávirkan av heimamissionini, hevði brøðrasamkoman í Havn havt regluligar fundir

í nærum 30 ár. Í 1905 flutti samkoman frá Tinghúsvegi í nýggi samkomuhúli í Sverrisgøtu, sum fekk navnið Ebenezer. Brøðrasamkoman og heimamissionin høvdu tað til felags, at talan var um leikmansrørslur, ið bygdú á tað pietistisku kristindómsuppfatanina. Tann avgjörði munurin var, at heimamissionin stóð á kirkjuligari grund, ímeðan brøðrasamkoman var ein fríkirkja. Skotski trúboðarin William Sloan, ið kom til Føroya í 1865, var vinmaður pápa Victors. Sloan plagdi ofta at gista í heimi teirra í Söldarfirði, tá hann ferðaðist bygdanna millum. Sloan var virkin í samkomuni í Ebenezer alla ta tíð Victor gekk í skúla í Havn. Í einum brævi dagf. í Söldarfirði 4. mars 1912 skrivar pápi Victors m.a. soleiðis til Sloan.

Kære broder Sloan. Tak for Deres venlige breve af 9. og 20. febr. Jeg har det så nogenlunde til helbred, men mine kræfter tager af. Jeg er nu en gammel mand. De og jeg er omtrent lige gamle... Som de måske ved er min yngste søn Victor i Thorshavn. Han vil prøve at lære til skolelærer, men det er dyrt at være i Thorshavn, og det er vanskeligt at skaffe penge.

Systkinabarn Victors, Daniel Danielsen, eisini róptur Dollin, var um hetta mundið virkin trúboðari innan brøðrasamkomuna í Føroyum. Men hóast Victor seinni kom at virka innan hesa rørslu og longu um hetta mundið hevði frændir og kenningar har, so er tað sum missionsmann vit mæta honum í Havnini.

Andrew Sloan, ið var sonur William Sloan og javn-

aldri Victors, og sum í nærum ein mansaldur kom at samstarva við Victor innan brøðrarørsluna, tekur soleiðis til um lestrarárin hjá Victor í Havn:

Eg minnst einki til Victor í teimum árunum hann gekk í skúla í Havn. Okkara leiðir fóru ikki saman tá. Eg minnst hann at hava tikið til meira enn einaferð, at ta tíðina hann var í Havn, var hann ongantíð á gátt í Ebenezer – kom ikki nærhendis møti har. Og tað fyrirkom honum so mikið legði, av tí at í árunum 1912 og 1913 var ein serlig vekingartíð í samkomuni, men tað sýnist hann at ganga óávirkaður av. Hetta er kanska eitt dømi um sjálvstøðuga lyndi hansara, sum ikki uttan víðari læt seg ávirka av fjøldini ella táðrørlum.

Heystið 1913 var ein myrk tíð har Victor gekk ígjøgnum eina sálarkreppu, ið var so myrk, at hann ikki segði seg at vera færan fyrri at lýsa tað í orðum. Seinni í lívinum umtalaði hann ofta hesa tíð og yvirskriftin er altíð »eittandaligt myrkur«. Ígjøgnum umsorgan og kristnibóðanina hjá Ryving Jensen fekk hann frið við Gud og síðani umtalar hann lívið sum »ljós«. Mótsetningarnir myrkur og ljós koma altíð fram tá hann seinni í lívinum óteljandi ferðir umtalaði tíðina um heystið 1913.

Vit skulu nú hoyra brot úr talu, har Victor við egnum orðum umtalar hesa tíðina. Upptøkan er frá samfelagsfundunum í Ebenezer tann 27. nov. 1949:

Eg eri biðin um at tala nakrar fáar minuttir her í kvøld; og eg skal avmarka meg til ein persónligan vitnisburð:

Eg var her í Havnini og gekk í skúla og lærði til lærara; eg var

lættisintur saman við teimum lættisintu. Eg hevði ein vinmann, sum játtaði seg at vera trúgvandi, og eg hevði ofta lyndi til at halda hann fyrri spott. Men í kristnitúmunum í skúlanum kendi eg væl á mær at eg var blindur. Eg kundi ikki annað enn hava eina kenslu av at vit vóru allir í myrkri. Eg fekk einki annað burtúrur tí, eg var bert dómar yvir mærsjálvum.

Men eg minnst ein dag, at vit komu niður á hatta skrifstaðið í Lukas 22, tá ið Harri okkara sigur – nú sigi eg tað á donskum, tí vit høvdu tað á donskum tá – »Dette er eders time og mørkets magt«. Tá kendi eg á ein merkiligan hátt at Gud talaði við meg, men eg kendi, at Hann talaði eitt ella annað við meg, sum hevði stóran týðning. Og seinni havi eg skilt, at tað, sum Gud talaði til mín var um tað stóra myrkur, sum fall á Frelsara okkara, fyrri at ljósið – hitt æviga ljósið – skuldi vera fyrri okkum, fyrri meg og øll, sum trúgva á navn Hansara. Og fyrri ein og hvønn her í kvøld, sum vil taka Hann sum sín Frelsara, skal Hann vera tað æviga ljósið.

Sum so mangan tá Victor nemir við árið 1913, so umtalar hann eisini tann týðning, ið heimamissionsrúboðarin Ryving Jensen hevði havt fyrri hann.

Men troyst menniskjans, tá ið hon er frá Guds bønnum er eisini góð. Eg minnst, ein Guds maður segði eitt kvøldið – hann sá hvussu tungur í huga eg var: »Tú skalt einaferð vera glaður!« Og so varð. So við og við varð hitt himmalska dagslýsið sterkari í míni sál. Tað rann upp fyrri mær eitt ljós, og sum tað stendur: »tað ljósið kom frá Golgate«. – »Tann stjørnan var Jesus hann víst mær seg, og trúgvin greip orðið um Hann«. Eg minnst tá Guds fólks sargbók kom út í 1932 og vit sungu handa sangin her í Ebenezer eina ta fyrstu ferðina, tá segði gamli Ludvig Poulsen: »Ja, soleiðis er tað, soleiðis talaði Sloan« segði hann – »soleiðis er

tað; hatta er tað rætta!« – »Tann stjørnan var Jesus; Hann vísti mær seg, og trúgvin greip orðið um Hann«.

Sum yrkjari og skald lýsir Victor hesa tíðina soleiðis: *Mitt arma, sorgarfulla hjarta, fann ongur vónir her á fold; mín framtíð var jú grøvin svarta, mitt heim hin kalda myrka mold. Eg søkti gleði her og har, men vónleyst, oyðði alt tó var.*

Tá skygdi í tí myrkri svartu, eitt ljós tað kom frá Golgate, eg sá hitt gjøgnumstungna hjartað, sum legði á seg byrðina. Mín synd, mín ræðsla sorg og neyð, tað færdi hann í krossins deyð.

Framhald

Victor og Rikka